



WAARHEIDSVINDING & PROFILING

Hoe de MENS het VERSCHIL kan maken



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

Nicole J. den Hartigh
4 juni 2026
11.15u – 12.30u

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

HARTELIJK WELKOM BIJ DIT PROGRAMMA!
DAT JULLIE VOOR *WAARHEIDSVINDING* HEBBEN GEKOZEN
VERVULT MIJ MET GEPASTE *TROTS*

denhartigh & partners bv | waarheidsvinders & profilers | Zutphen
waarheidsvinder, gedragsdetective, adviseur, auteur, lecturer en entert[®]ainer



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Dat ik hier sta...

is eigenlijk een groot *wonder*

- ✓ Geboren in Apeldoorn in de 'roaring sixties'
- ✓ Generation X ('The LOST Generation'...)
- ✓ Van aspirant rioolrat tot couveusekind
- ✓ MAVO-6
- ✓ Kunst Académie, Groene of Blauwe enveloppen 'fabriek'?
- ✓ Hoe een lokaal kinderrijmpje je toekomst bepaalt



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands



I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

MAVO-6 kent voor(oor)delen...

“Ondanks opstartprobleempjes werd ik in 2000 toch maar mooi **IA**”

Carrière sinds 2000

- denhartigh & partners bv – eigenaar (v/a 2019)
- Stolwijk denHartigh - directeur/bestuurder
- Grant Thornton - director FIS
- Deloitte - manager FDS
- BING - manager
- Achmea - manager Risk, Prevention & Safety
- Achmea - sr. internal auditor
- Centraal beheer - internal auditor (2000)

Bijdragen aan beroepsontwikkeling

- Vakbladen: auteur vak gerelateerde artikelen (sinds 2007)
- IIA: (Gast) columnist Auditmagazine
- IIA: Trainer Frauditing, Profiling, IM, GG, Wie-Wat-Waarheidsvinding
- IIA: Lid accreditatiecommissie IA-Masteropleidingen (2014-2015)
- IIA: Lid taskforce ‘Fraud risks and the IA’ (2010-2014)
- NBA: Trainer PKI , Frauditing en Frauderisico(f)actoren
- ACFE: Bestuurslid, director chair seminars & events (2008-2011)
- ACFE: Associate Certified Fraud Examiner (sinds 2008)

Overig

- Lecturer (Fr)auditing & Referaatbegeleider Erasmus School of Accounting & Assurance en Amsterdam Business School
- Gastdocent (o.a. Tilburg University, Radboud Universiteit, Rijksacademie, HAN, Euroforum, IIR)
- PhD-researcher (2010-2015)
- Founding mother en auteur van *Frauditing*[®] en *Frauditing 2.0*[®]
- Co-auteur LEFWIJF-3, Het integriteitboek der Nederlandse gemeenten, Leergang Compliance & IM



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

IIA CONGRES
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

WAARHEIDSVINDING = HOT

- In toenemende mate lijkt het willen vinden van waarheden door steeds meer beroepsgroepen te worden gebezigt
 - Ook door internal auditors
- Maar wat is “waarheidsvinding” eigenlijk?
 - Zoeken naar waarheid vindt zijn oorsprong in het straf- en procesrecht
 - En verwijst naar het zorgvuldig vaststellen van feiten (hoor/wederhoor)



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

DEFINITIE *(Den Hartigh, 2018)*

Waarheidsvinding is het in opdracht van een daartoe bevoegde opdrachtgever verzamelen van bewijs rondom een integriteit gerelateerd vraagstuk door middel van een feitenonderzoek.

Ten eerste wordt bepaald of het vraagstuk **onderzoekbaar** en **onderzoekwaardig** is. Als dat het geval is worden vooraf de **onderzoeksdoelstelling** en **reikwijdte** bepaald. Het onderzoek dient om het vraagstuk te bevestigen of te ontkrachten.

De aanpak dient **proportioneel** en **subsidiar** te zijn en uitgevoerd door onafhankelijke en daartoe **aantoonbaar gekwalificeerde** persoonsgerichte onderzoekers.

Het onderzoeksresultaat wordt weergegeven in een rapport van feitelijke bevindingen, op basis waarvan de kwestie in zijn geheel, gedeeltelijk, maar soms ook geheel niet kan worden bevestigd of ontkracht. Zowel hoor als wederhoor (georganiseerde tegenspraak) maken deel uit van het onderzoek.

Het is niet aan de onderzoekers om te kwalificeren, te adviseren, te concluderen en te oordelen.

Op basis van de waarheidsvinding is het aan de opdrachtgever om conclusies te trekken en juridische en/of organisatorische maatregelen te treffen, zoals sancties, aangifte of reputatieherstel.

WAARHEIDSVINDING *uitgangspunten*

Integriteit (Integriteitboek der Nederlandse Gemeenten)

'Het handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen en met de specifieke waarden en normen die gelden in een bepaalde organisatie.'

Integriteitschendingen

Zoals: ongewenste omgangsvormen, diefstal, corruptie, machtsmisbruik en fraude

Greenwashing, pinkwashing, brownwashing, ... (manipulatie van informatie / valsheid in geschrifte)

Mensen plegen en onderzoeken integriteitschendingen
Soms doen ze zelfs beide...



Wie
van
jullie
is
ooit
betrokken
geweest
bij
een
*persoonsgericht
onderzoek?*



DE ROL VAN INTERNAL AUDIT BIJ FRAUDEBEHEERSING (1/2)

Fraud Position Paper (januari 2019)

“Fraud investigations are best carried out by those experienced to undertake such assignments.

Organizations should not expect internal audit’s skills set to include fraud investigations.

*Instead, internal audit should support the organization’s anti-fraud management efforts by providing necessary assurance services over internal controls designed to **detect** and **prevent** fraud.”*



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

DE ROL VAN INTERNAL AUDIT BIJ FRAUDEBEHEERSING (2/2)

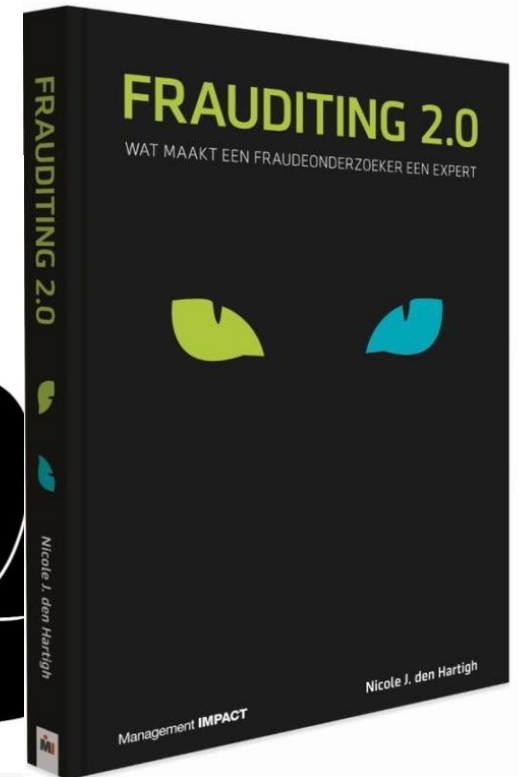
Internal auditors zijn dus geen WAARHEIDSVINDERS (persoonsgerichte onderzoekers)...

Dus perfect geschikt voor **inventarisatie** (zoals een audit integriteitbeleid), **preventie** en **detectie!**

Ze zijn wel de ogen en oren van hun organisatie...



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands



WAARHEIDSVINDING

vergt een mensgerichte scope



How to cook an expert?

Men neme:

- Een heldere instructie
- Een dosis ervaring
 - Langdurig roeren
- Dit kan leiden tot kennis
- Het resultaat is echter afhankelijk van de bekwaamheid van de kok

Bonner & Walker, 1984



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

DE FACTOR *mens*

A- De *MENS* fraudeert (een systeem of proces niet)

B- Kernwoorden bij FRAUDE zijn bewust **BEDROG** of MISLEIDING > **LIEGEN**

C- Motieven voor fraude zijn gebaseerd op *MENSELIJKE* feilbaarheden

1. woede
2. afgunst
3. hebzucht
4. onmatigheid
5. luiheid
6. wellust
7. ijdelheid

G



S



M



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Liegen *een definitie*

Volgens Dr. Paul Ekman (expert in onderzoek naar micro-expressies)

Een handeling waarbij iemand een bewuste keuze maakt om een andere persoon of personen te misleiden zonder dat vooraf bekend te maken (2009)



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

Waarheid *een definitie*

Een oprechte poging
om de juiste informatie
te overleggen



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

*Wie steeds de
waarheid vertelt,
hoeft nooit iets te
onthouden*

Leugendetectie (1/4)



De Polygraaf

Werd rond 1915 ontwikkeld door William Moulton Marston

John Augustus Larson bouwde in 1921 de eerste echte polygraaf

Maar ook eerder al werd aan leugendetectie gedaan...

Leugendetectie (2/4)

De vurige mes test – 500 voor Chr. (India)

Rami werd verdacht van diefstal en opgepakt

Hij werd voor verhoor bij een knapperend houtvuur gezet

De *dandapela* (handhaver) pakte zijn mes, legde het met de punt ervan in het vuur en het verhoor begon

Toen de mespunt roodgloeiend was werd *Rami* gevraagd naar zijn (on)schuld

Rami moest die vraag beantwoorden en direct daarna zijn tong uitsteken

De *dandapela* plaatste vervolgens de gloeiende mespunt op *Rami's* tong

- Als *Rami* de *waarheid* sprak, zou zijn tong vanzelf de *waarheid* 'spreken' dmv gesis en het mes zou dan vallen
- Maar als hij zou *liegen*, dan zou de mespunt aan zijn tong vastplakken en een enorme blaar veroorzaken

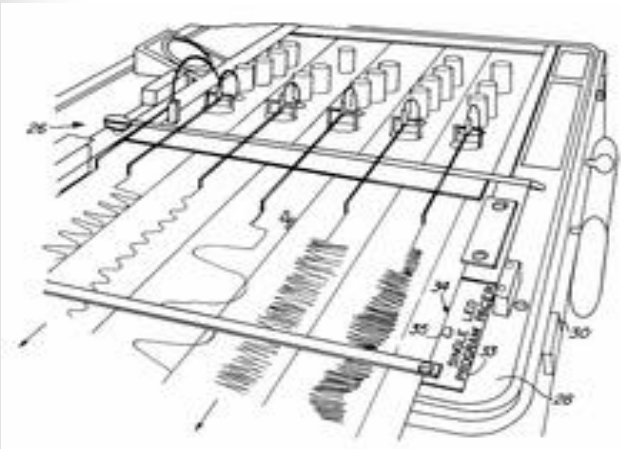


Leugendetectie (3/4)

- LEUGENDETECTIE komt voort uit vroege kennis over menselijke *psychofysiologische processen*
- Leugens gaan doorgaans gepaard met verhoogde cognitieve belasting, stress en/of angst
- Stress is onder andere van invloed op onze spijsvertering
- Bij grote stress wordt dat systeem uitgeschakeld
- Het brein geeft dan voorrang aan extra bloed en zuurstof die nodig zijn om te kunnen *vluchten* of *vechten*
- Speekselproductie is een van de eerste fasen van onze spijsvertering en bij stress stopt die productie
- Principe:
 - ✓ Een droge tong zorgt ervoor dat de gloeiende mespunt eraan blijft plakken



Leugendetectie (4/4)



VRAAG

Kun je met een *polygraaf* meten of iemand liegt?

In het NL strafrecht kwalificeert de uitslag van een polygraaf-test niet als doorslaggevend bewijs. De test wordt gezien als onbetrouwbaar.

EEN *menselijke* LEUGENDETECTOR *bestaat niet...*



Onderscheidende principes
voor het wegen van leugens en waarheden
en het testen van geloofwaardigheid

1. Er bestaat niet zo iets als de neus van *Pinocchio*
2. Houd alle opties open als je een mogelijke leugen bemerkt
3. Voorkom vooringenomenheid en bias
4. Stel (aanvullende) vragen!

WEL ZIJN ER *profilers...*

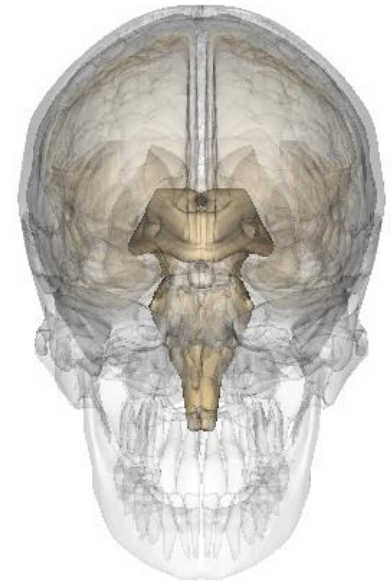
Die letten op **GEDRAG**
Maar wat is dat eigenlijk?

Gedrag = wat je waarneemt: ziet, hoort, voelt, ruikt, etc.

Maar het 'lezen van lichaamstaal'
en het juist en tijdig interpreteren daarvan
dat doe je niet zomaar...



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands



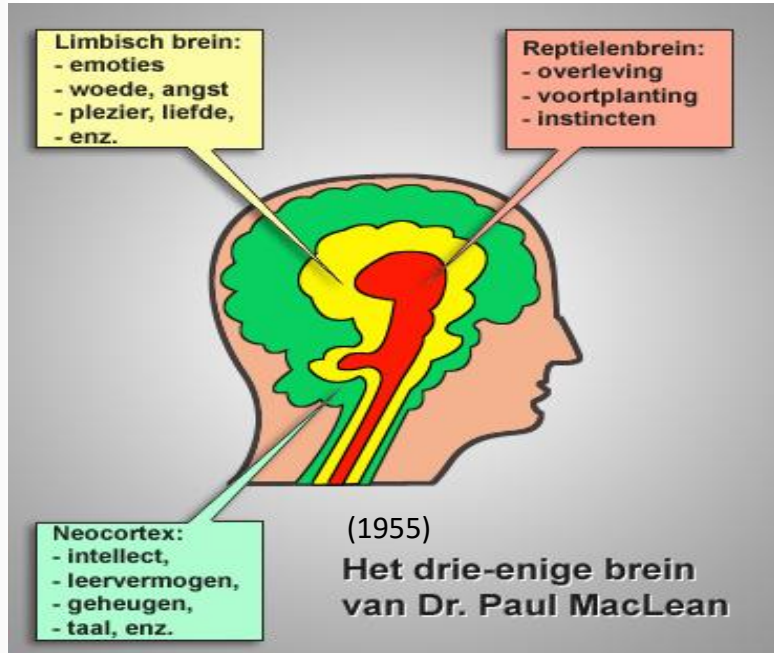
PROFILING VERGT *Emotionele Intelligentie*

EI: Ons vermogen om emoties bij onszelf en anderen te begrijpen en keuzes te maken die door die emoties worden beïnvloed om onze doelen te bereiken (Lansley, 2017)

- *Emotional intelligence*
- *Behaviour analysis*
- *Attentiveness & Mindfulness*
- *Psychophysiology*
- *Investigative interviewing*
- *Face of emotion (FACS)*
- *Linguistics applied*
- *Research methods*
- *Individual differences*
- *Psychosocial aspects of behavior*
- *Interdisciplinary scientific foundation*
 - *Psychology*
 - *Sociology*
 - *Neuroscience*
 - *Linguistics*



HOE *mensen* WAARHEID KUNNEN LEKKEN

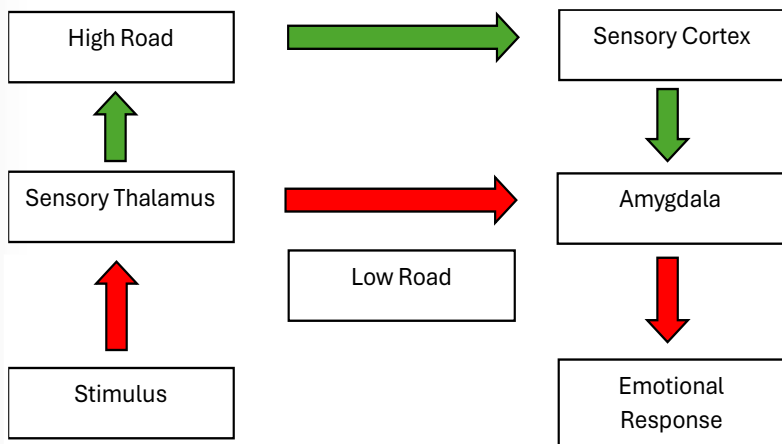


1955: MacLean > drie-enige brein als één systeem (verouderd)

1985: LeDoux > Low road en High road

2026: Limbisch system > meerdere netwerken van hersengebieden die samenwerken, plastisch en continu veranderend

- Amygdala > emoties, dreiging
- Hippocampus > geheugen, context
- Hypothalamus > lichaamsregulatie, hormonen
- Cingulate cortex en orbifrontale cortex > besluitvorming, evaluatie



Joseph LeDoux (1985)

Een emotionele reactie onthult zich iets sneller dan een cognitieve reactie (neocortex)

Een profiler/gedragsanalist ziet niet of iemand liegt
Als iemand waarheid lekt* kan dit wel worden opgemerkt

* door een angst- of een stressreactie en/of signalen van comfort en discomfort zoals geruststellende gedragingen (*pacifiers*)

EMOTIONELE INTELLIGENTIE *van 3D naar 6D Communicatie*

3D
 - Woorden 7%
 - Intonatie stem 38%
 - Micro en macro Expressies 55%

6D
 Six Channel System

Emotie (limbisch systeem)
 Een subjectieve innerlijke beleving zoals gevoelens van vreugde, angst, boosheid of verdriet.

Cognitie (neocortex)
 Het vermogen van de hersenen om kennis op te nemen, te verwerken, op te slaan en te gebruiken.

6-Psychofysiologie

- Hart tempo
- Zweeten
- Temperatuur
- Bloeddruk
- Adem tempo
- Verbrandingssysteem
- Ogen (pupil)

5-Lichaam

- Lekken van waarheid
- Illustrators (ja zeggen + knikken)
- Manipulators > (dis)comfort
- Cognitieve druk > spierspanning
- Ogen (knipperen, sluiten, bewegingen)

1-Verbale inhoud
 woordgebruik

VI

PF

IS

Lekkage

L

S

G

4-Gezicht

(micro expressions)

2-Interactieve stijl

- Flow (pauzes, uh's, stiltes, stotteren, twijfelen)
- ontwijkend/dubbelzinnig (andere vraag beantwoorden, vraag herhalen, aanvallen)

3-Stem

- *volume (hard of zacht)*
 - *pitch (stemklank: hoog of laag)*
 - *toon (stemkwaliteit)*
- Vanuit: neus, borst of buik en: trillend, hard of scherp*

Inconsistentie

Account

(Boodschap)

Baseline

(Normgedrag)

Context

PINs

The Cluster Rule

- **3** PINs (Points of Interest)
- Over **2** of meer kanalen
- Binnen **7** seconden na de vraag (stimulus)

EEN PRAKTIJKVOORBEELD (1/5)

- **Lucy Letby** is een voormalige neonatale verpleegster uit Engeland
- Tussen 2015 and 2016 is aan meerdere pasgeborenen letsel toegebracht
- Artsen kregen argwaan na een ongebruikelijke toename van sterfgevallen tijdens haar diensten
- Er is bezwarend bewijsmateriaal aangetroffen, maar ze heeft nooit bekend

Er werd een onderzoek ingesteld en in 2018 werd Lucy gearresteerd. Na een langdurig proces werd ze in 2023 schuldig bevonden aan de moord op zeven baby's en poging tot moord op meerdere anderen

Ze werd veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf zonder mogelijkheid tot vrijlating.

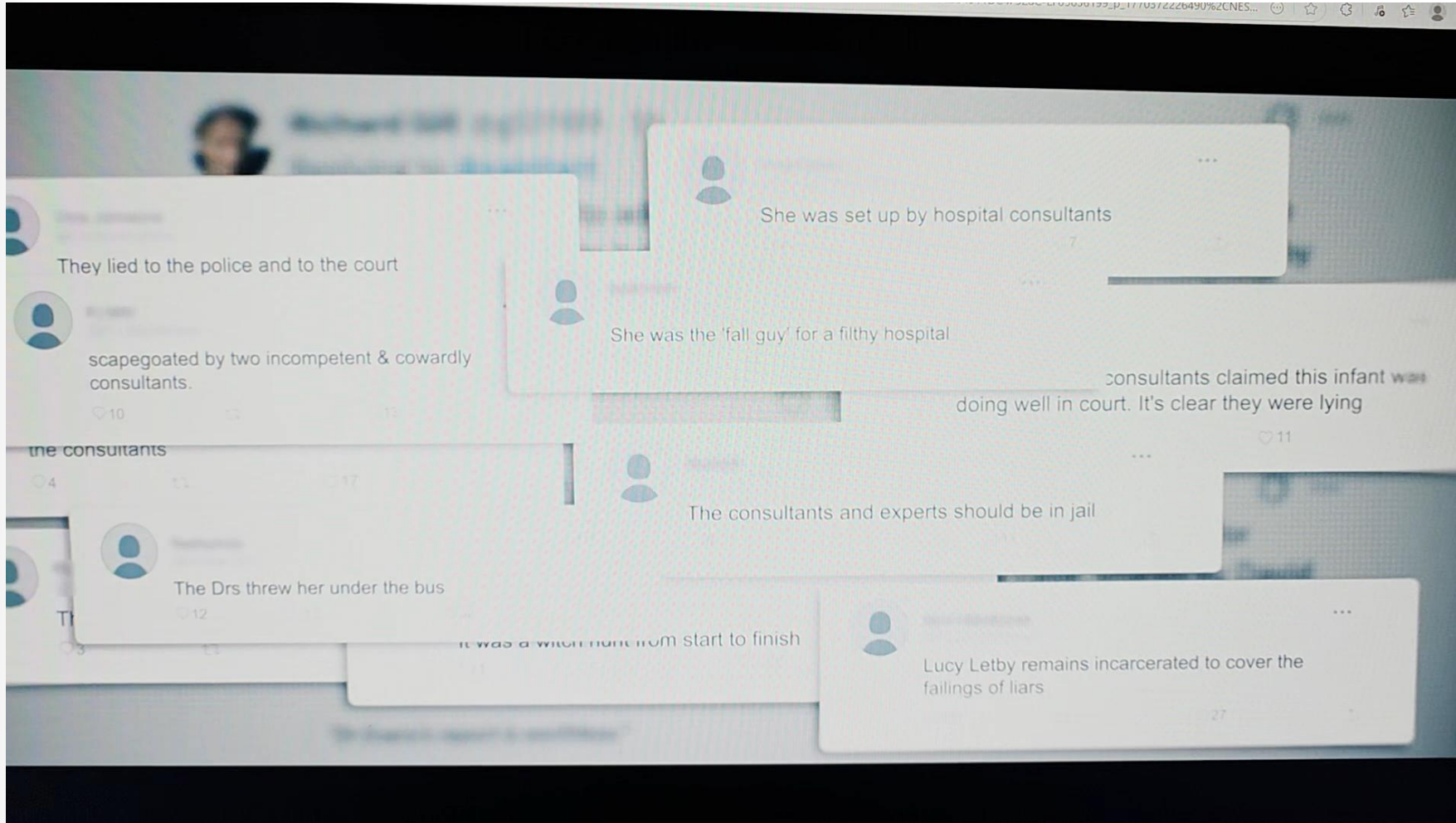
Daarmee werd ze een van de meest beruchte seriemoordenaars van baby's in de moderne Britse geschiedenis



EEN PRAKTIJKVOORBEELD (2/5)

The Investigation of Lucy Letby > Dr. John Gibbs

(Bron: Netflix februari 2026)



Account

'Some people are claiming that we consultants had a vendetta against Lucy Letby. Where is the evidence for that? I've been accused online of killing babies. That's shocking! I live with two guilts. Guilt that we let the babies down. And tiny, tiny, tiny guilt, did we get the wrong person? (...)'

Baseline

Voice: clear, normal tempo, medium male tone of voice (not very high or very low, just in the middle), normal volume. Normal blink rate of his eyes.

Context

Gibbs is being interviewed for this documentary *after* Lucy Letby was convicted. He was one of the consultants about whom was previously stated by Letby's friend who also had done an internship at that hospital. It hasn't been conclusively confirmed that Letby was responsible for all the babies' deaths. It could also have been someone else from the hospital staff.

Hypotheses

In relation to Gibbs' response two hypotheses seem relevant:

- He speaks the truth.
- He is not telling the truth.

EEN PRAKTIJKVOORBEELD (3/5)

Table 1: 27 Points of Interest (SCAnS)

CODE	CHANNEL	SCAnS CODE	POINT of INTEREST (PIn)
F	Face	F1	FACS anomaly
		F2	Duration
		F3	Symmetry
		F4	Synchronization
		F5	Profile
B	Body	B1	Gestural slip
		B2	Illustrators
		B3	Manipulators
		B4	Tension
		B5	Eyes
V	Voice	V1	Pitch
		V2	Volume
		V3	Tone
S	Interaction Style	S1	Flow
		S2	Evasiveness/ambiguity
		S3	Impression management
C	Content	C1	Tense
		C2	Distancing
		C3	CBCA (adapted)
		C4	Verbal slip
P	Psychophysiology	P1	Heart rate
		P2	Galvanic Skin Response
		P3	Temperature
		P4	Blood pressure
		P5	Breathing
		P6	Digestion
		P7	Pupils

PART OF THE ANALYSIS

{9.45} '*Guilt that we let the babies down.*'

- B2: Illustrator, nodding frequently.

- F3: Symmetry.

- It looks like he is genuinely sorry for the babies.

{9.39} '*And tiny, tiny, tiny guilt.*'

- S3: impression management.

- By repeating the word 'tiny' three times, like a vocal baton, he tries to emphasize that this part of his guilt feeling doesn't mean that much to him.

{9.35} '*Did we get the wrong person.*'

- F3: symmetry is off: suppressed grin and giggling.

- F1: corners of mouth up

- F1: eyebrows up

- P5: breathing out, as in laughing.

- He might probably know the wrong person is in jail for this.

- He might be accomplished, direct or indirect

This last cluster of PIns {9.35} points to *duping delight*.

CONCLUSION

Given the results of this scientifically based analysis, with explanation of the PIns that occurred during the first 7 seconds after the stimulus and regarding the A-B-C, Gibbs his statements on the alleged vendetta of consultants (like himself) against Lucy Letby, and his vocally expressed feelings of guilt regarding the babies and the possible wrong conviction of Lucy Letby, are not considered reliable.

EEN PRAKTIJKVOORBEELD (4/5)

Duping delight...

occurs when successful liars think they get away with a lie and become delighted by their accomplishment (Ekman)



Diane Downs (left) with her three children - Danny, Christie and Cheryl (from left to right).



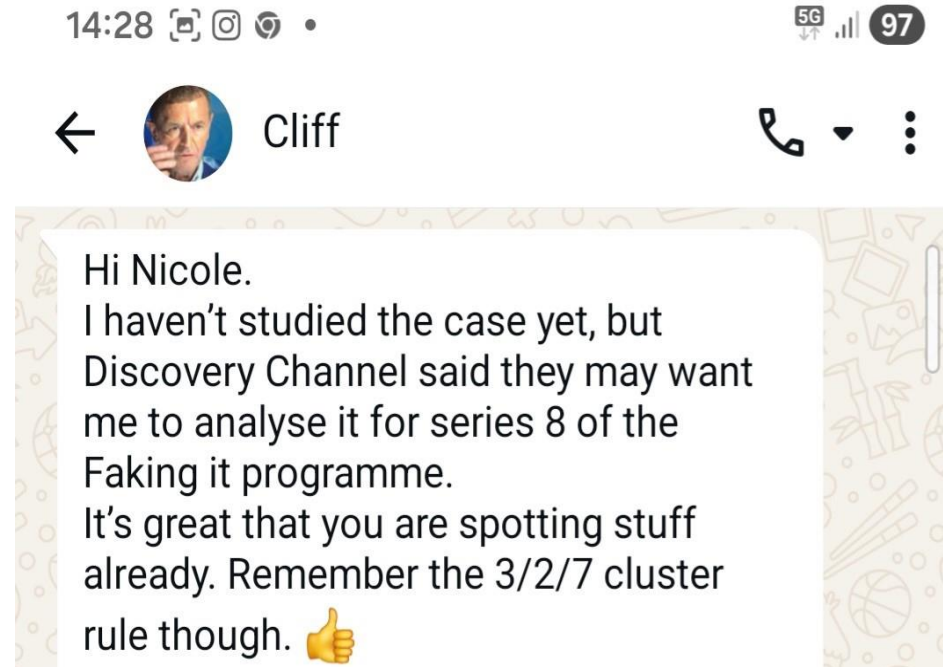
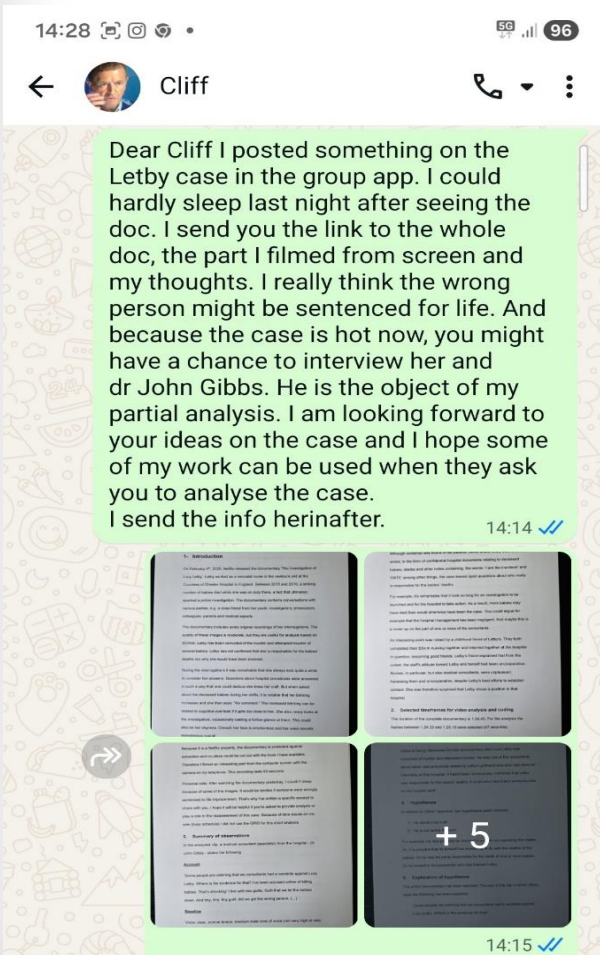
Lance Armstrong

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE & PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN

EEN PRAKTIJKVOORBEELD (5/5)

Met diepgaande kennis van Emotionele Intelligentie...

Zie, hoor, ruik, voel en proef je meer



Dr. Cliff Lansley > known from 'Faking It', Discovery Channel is an expert witness in the UK Court in behavioral analysis and he is part of a cold case team in England



En de prijs is...

een verhalenbundel

Winnaar? Stuur een e-mail naar:
nicole@dhenp.nl



WETENSCHAP + TECHNIEK = SUCCES
DE MENS MAAKT HET VERSCHIL

Take aways *before goodbye...*

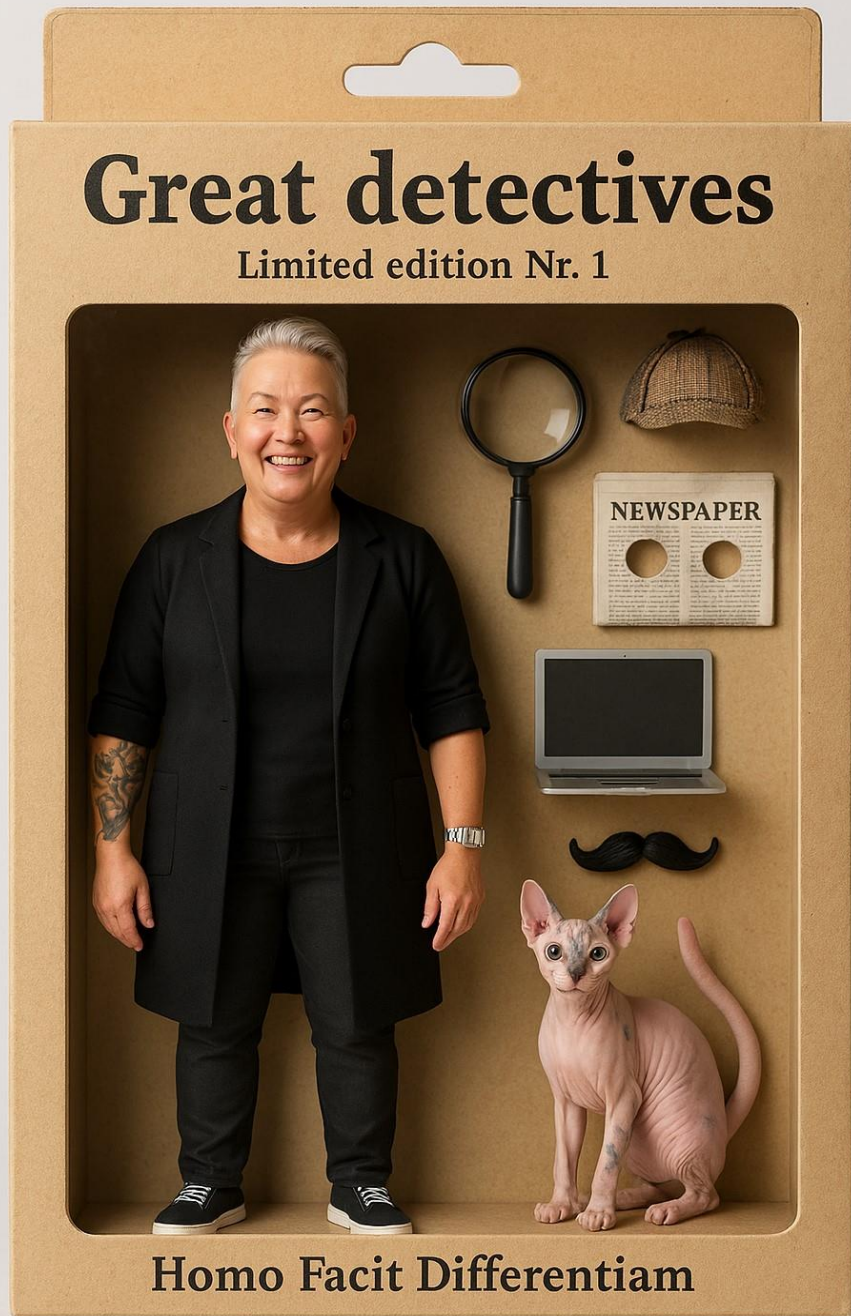
1. Leer jezelf kennen en daarmee ook anderen
2. Blijf jezelf ontwikkelen
 - Je eigen spiegelbeeld verandert telkens vanzelf met je mee
3. Blijf werken aan je eigen **trots**
4. **(Voor)oordelen** is 100% menselijk en 100% integer bestaat niet
5. Hoe wil jij dat anderen zich jou herinneren? Leef daarnaar!

Onthoud: De *MENS* maakt het verschil



The Institute of
Internal Auditors
Netherlands

I I A C O N G R E S
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN



VRAGEN?

Deelname aan
of een mooie AANBEVELING
voor 'Wie-Wat-Waarheidsvinding'
(dagtraining IIA d.d. 30 juni 2026, 7PE)

op *LinkedIn*

wordt **ENORM** GEWAARDEERD

Hartelijk dank
voor jullie aandacht!



IIA CONGRES
2026 PRIDE &
PREJUDICE
4 & 5 JUNI AFAS THEATER LEUSDEN